

ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ПОЗИТИВНОГО ОБРАЗУ «Я» ТА САМООЦІНКИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Герасимова Юлія Сергіївна

магістрантка 2 курсу за спеціальністю «Психологія»

Хмельницький інститут соціальних технологій

Університету «Україна», Україна

Науковий керівник: Н.В. Волинець

доктор психологічних наук, доцент

Хмельницький інститут соціальних технологій

Університету «Україна», Україна

Молодший шкільний вік – період формування позитивної самооцінки та підвищення власної автономії. У віці від п'яти до семи років діти розповідаючи про себе описують власні вміння, найчастіше соціальні навички і когнітивні здібності. У цей період діти починають усвідомлювати культурні цінності й гендерні ролі та починають включати ці погляди в те, як вони описують себе.

Діти молодшого шкільного віку сприймають себе занадто позитивно і переоцінюють власні здібності. Хоча їхні навички сприйняття перспективи значно вищі, порівняно з дітьми дошкільного віку, проте, вони ще не активно оцінюють себе чи порівнюють себе з іншими. У цьому віці, коли діти порівнюють себе з іншими, вони намагаються визначити, чи справедливо з ними поведуться, і побачити, як інші виконують завдання, щоб підвищити їхню ефективність. Вони набагато частіше порівнюють своє теперішнє «Я» з власним минулим, що значною мірою сприяє виникненню у них занадто позитивного та нереалістичного самопочуття. До восьми років діти бачать себе та інших за принципом «усе або нічого». Незважаючи на те, що діти в цьому віці здатні зрозуміти концепцію протилежностей, вони вважають, що неможливо бути обома антонімами одночасно. Але в цьому віці вони можуть визнати, що люди можуть змінювати якості при нагоді або в майбутньому [1].

Діти молодшого шкільного віку можуть взяти на себе ініціативу, розповідаючи власну автобіографічну історію, і починають використовувати власний особистий досвід, але все ще дозволяють значущим для них дорослим змінювати те, що вони говорять. В цьому віці, вони також частіше означають власні наміри та плани на майбутнє. Окрім того, вони визнають, що вони і є та сама людина, незважаючи на численні зміни в розвитку, які з ними відбуваються.

У віці 8-11 років діти досягають важливого етапу, оскільки починають визначати власні здібності та риси особистості. Вони виходять за межі бачення себе в тій чи іншій перспективі і все більше визнають, що вони можуть володіти як позитивними, так і негативними характеристиками і одночасно відчувати суперечливі емоції. На початку цього вікового періоду діти набагато частіше описують себе на основі особистого досвіду такими рисами, як «розумний», «приємний», «необхідний» або «популярний». На пізньому етапі цього вікового періоду дитинстві дружба та взаємодія з іншими стають значною частиною того, як дитина визначає себе; відображаючи при цьому власні різні соціальні характеристики.

Ще однією віхою на цьому етапі є те, що діти починають порівнювати себе з оточуючими й оцінювати себе. Вони починають бачити себе більш реалістично, особливо в міру того, як їхній соціальний світ все більше розширюється і вони дізнаються більше про інших. Діти сприймають культурні та суспільні цінності і стандарти як свої власні, і починають оцінювати, наскільки вони відповідають цим ідеалам. Наприклад, приблизно у вісім років дитина зрозуміє, чи відповідає вона стандартам, які роблять людину умовно привабливою. Вигляд, одяг або поведінка стають дуже важливими для дитини [2].

Протягом усього шкільного віку важливі стосунки продовжуватимуть мати найбільший вплив на самосприйняття дитини. Тому саме сімейні, культурні, соціальні, екологічні та інші чинники відіграють важливу роль в уявленні дітей про себе. Саме у цьому віковому періоді важливим вбачається створення освітньо-виховного середовища, де відкриватимуться максимальні можливості стосовно розвитку позитивного самоприйняття дітей молодшого шкільного віку.

Розвиток сильної, позитивної самооцінки потребує часу. Вона має почувати себе впевнено та безпечно в процесі оволодіння новими знаннями, вміннями та навичками, а також проживання нових життєвих ситуацій. Зазвичай переживання успіху та досягнення дає їм відчуття впевненості в собі, щоб пробувати нове, ризикувати та відчувати себе добре. Те ж саме стосується і їх самооцінки. Дітям і молоді необхідно накопичити життєвий досвід, що дасть їм можливість почуватися добре, що і сприяє розвитку позитивної самооцінки. Це проявляється в тому, як діти роблять вибір, переживають невдачі та досягнення та встановлюють стосунки з іншими людьми. Якщо діти роблять позитивний вибір, вони відчувають добре. У міру того, як діти ростуть і розвиваються, змінюється і їхнє розуміння правильного і неправильного. Коли їм пропонують вибір, дії та рішення, вони починають дізнаватися, який шлях буде позитивним і успішним, а який може мати негативні наслідки. Коли діти вчаться обирати позитивний шлях, приймати помилки та вчитися на них, вони починають довіряти собі.

Коли діти досягають успіху та досягають успіхів, вони відчувають добре. Як і у випадку з позитивним вибором, діти повинні мати можливості досягти успіху та пережити почуття успіху. Якщо діти працюють над досягненням мети й успішно її досягають, вони відчуватимуть впевненість, що зможуть зробити це знову, пробувати щось нове та ризикувати.

Окрім того, якщо діти розвивають і підтримують здорові стосунки, вони також відчувають добре. Здорові стосунки допомагають дітям почуватися захищеними, потрібними, любимими. Діти мають вміти встановлювати позитивні стосунки з родиною, друзями, вчителями, і тоді вони відчуватимуть себе прийнятими та в безпеці. Вони знають, що їх підтримають, якщо вони пробуватимуть щось нове, ризикуватимуть і навчатимуться. Діти також повинні знати, що у них є система підтримки, коли їм потрібно поставити запитання чи звернутися по допомогу.

Діти молодшого шкільного віку стають все більш самостійними. Вперше вони можуть робити вибір на основі власного минулого досвіду та знань, а не на варіантах вибору, запропонованих значущими дорослими. Діти починають розвивати власну ідентичність, формувати унікальні особистості та насолоджуватися різноманітністю інтересів і симпатій. А отже, підтримка їхньої самостійності є важливим напрямком розвитку їхнього образу «Я» та самооцінки. Зрілість і самостійність тісно пов'язані з позитивною самооцінкою, тому що все залежить від того, як діти ставляться до себе.

Позитивна самооцінка необхідні дітям, щоб утвердити свою незалежність у підлітковому віці.

Отже, освітньо-виховне середовище дітей молодшого шкільного віку має забезпечувати наступні вектори розвитку позитивного образу «Я» та самооцінки дітей молодшого шкільного віку: підтримка, безпека, допомога в отриманні дітьми власного життєвого досвіду з позитивним підкріпленням, заохочування до дружби та автономії.

Список використаних джерел:

1. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
2. Выготский Л.С. Психология развития человека. Москва : Изд-во Смысл; Изд-во Эксмо, 2005. 1136 с.